

COMMON
FRAMES

Film en loopbaan- oriëntatie op de ISK

HANDREIKING FILM ALS MIDDEL VOOR LOB
IN HET NIEUWKOMERSONDERWIJS

Aanleiding

In samenwerking met vier Internationale Schakelklassen (ISK) en het Expertisepunt LOB voerde Common Frames van 2021 tot 2024 het project ISK Filmt uit. Met ISK Filmt wilden de samenwerkingspartijen onderzoeken hoe film als middel kon worden ingezet in de breedte van het nieuwkomersonderwijs. In het nieuwkomersonderwijs bereiden jongeren die net in Nederland zijn zich voor op hun vervolgopleiding. De Nederlandse taal is daar een belangrijk onderdeel van, net als loopbaanoriëntatie (LOB). Bij de scholen leefde een uitgesproken behoefte om het lesprogramma omtrent loopbaanoriëntatie te vernieuwen en verstevigen, film blijkt hiervoor bij uitstek een geschikt middel.

In de periode 2021 – 2024 heeft Common Frames samen met decanen en LOB-coördinatoren van de ISK's in Groningen, Laren, Leiden en Utrecht workshops ontwikkeld, getest en geëvalueerd. Hierbij werd de verbinding tussen film en LOB gelegd. Er is uitvoerig onderzoek gedaan naar bestaande LOB-programma's op de scholen en daarbuiten, om zo op maat aan te kunnen sluiten op de onderwijsbehoefte. Het project ISK Filmt is mogelijk gemaakt door het Fonds voor Cultuurparticipatie.

“Het maakt zelfvertrouwen.”

- Leerling Ithaka ISK, Utrecht

“Het is leuk en ontwikkelt mij.”

- Leerling ISK Het Gooi, Laren

LOB op de ISK

Loopbaanontwikkeling (LOB) helpt jongeren te ontdekken wie ze zijn, welke talenten ze hebben en op welke plek deze talenten het best tot hun recht komen. Juist ook voor jongeren die nog niet lang in Nederland zijn en op een ISK zitten is het belangrijk dit te weten te komen. Het geeft hen een concreet doel en zorgt vaak voor een grotere motivatie. LOB gaat over persoonlijke ontwikkeling en zet jongeren in hun kracht. Het helpt hen de juiste loopbaankeuzes te maken in het vervolgonderwijs of op de arbeidsmarkt.

“Wij zien dit echt als een waardevolle uitbreiding van ons curriculum, omdat leerlingen door met film bezig zijn, ook werken aan ontwikkeling van hun taal, en andere vaardigheden.”

- Docent ISK Het Gooi, Laren

Waarom Film & LOB combineren?

LOB is essentieel om jongeren te helpen ontdekken wie ze zijn, welke talenten ze bezitten en hoe ze deze het beste kunnen benutten. Jongeren gaan de **vijf loopbaancompetenties** - kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, loopbaansturing en netwerken - ontwikkelen, waardoor ze bewuster worden van de keuzes die ze maken voor hun toekomst. Dit is van nature een uitdagend aspect voor jongeren. Met een creatieve lesmethode als film kan dit proces beter aansluiten bij de belevingswereld van jongeren, zeker ook bij jongeren die minder talig zijn. In de projecten van Common Frames heeft **film zich bewezen als een krachtig middel voor jongeren om zelfvertrouwen te ontwikkelen, om te reflecteren en om een eigen verhaal over te brengen**. Door film te koppelen aan LOB-opdrachten kunnen jongeren

bijvoorbeeld hun eigen kwaliteiten en motieven of beroepen in beeld brengen. **Reflecteren zit als vanzelfsprekend in een filmproces ingebouwd** door de verschillende fases die het film maken kennen: eerst het script, dan de filmopnamen, het terugkijken van de beelden, het monteren en tenslotte het eindproduct. Het zelfonderzoek en het uiteindelijke audiovisuele product bieden ondersteuning bij het nemen van beslissingen die van invloed zijn op hun toekomst. **Door op een visuele manier met LOB bezig te zijn, krijgen jongeren de kans om op een andere manier te leren, zonder dat ze een bepaald niveau van de Nederlandse taal hoeven te beheersen**. Daarnaast bouwt de school een audiovisuele database op, waarmee ze toekomstige leerlingen kunnen informeren over de kansen en mogelijkheden.

Samenvatting Onderzoek Film als middel

Film heeft zich bewezen als een grote potentiële meerwaarde voor LOB. Met film werken jongeren aan 21e-eeuwse vaardigheden die ook belangrijk zijn voor hun loopbaankeuzes:

✓ Creativiteit

Nieuwe ideeën bedenken en deze op een creatieve manier kunnen uitwerken.

✓ Communiceren

Het overbrengen van een boodschap (met je film en aan je team).

✓ Samenwerken

Het gezamenlijk realiseren van een doel en anderen daarbij andere kunnen aanvullen en ondersteunen.

✓ Sociale en culturele vaardigheden

Het effectief kunnen leren, werken en leven met mensen met verschillende etnische, culturele en sociale achtergronden.

✓ Zelfregulering

Het op jezelf kunnen reflecteren bij het realiseren van een doel.

“Dit is interessant en ik kan het in de toekomst gebruiken.”

- Leerling ISK Groningen

In de afgelopen jaren heeft Common Frames, in nauwe samenwerking met Internationale Schakelklassen (ISK's), zich ingezet om film in het LOB-programma te integreren. Tijdens dit proces viel op dat jongeren die op een creatieve wijze met LOB bezig zijn, indirect worden gestimuleerd om zich te verdiepen in de vijf loopbaancompetenties. **Het bekijken van hun audiovisuele product** heeft bijvoorbeeld bij jongeren het **bewustzijn vergroot over wat zij belangrijk vinden in het leven**. Door hun interesses aan te geven en **verbanden te leggen tussen hun kwaliteiten en ervaringen**, worden ze gelijktijdig aangemoedigd om zich bewust te worden van de keuzes die ze al maken of nog zullen maken. Bovendien hebben jongeren zich **bezighouden met het onderzoeken van toekomstmogelijkheden** en door dit te documenteren blijft het een tastbare referentie waar ze ten allen tijde op kunnen terugvallen. Het betrekken van jongeren bij het maken van een audiovisueel product biedt hen de mogelijkheid om op **een creatieve wijze hun leefwereld te onderzoeken**. Het is een uitdaging die hen helpt assertief informatie te vergaren en **nodigt uit tot een nieuwe manier van reflecteren op persoonlijkheid, kwaliteiten, motivaties, levensfasen en de invloedrijke omgeving**.

Deze opdracht biedt ruimte voor openhartigheid, reflectie en de ambitie om iets moois voor henzelf te creëren. **Het bevordert zelfreflectie** bij het verkennen van kwaliteiten en ondersteunt hen bij het identificeren van mogelijke vervolgstappen voor de toekomst. Daarnaast draagt het bij aan **verbinding tussen hen en anderen, omdat film een product is van samenwerking**. Doordat de jongeren in twee- of drietallen aan de slag gaan, **ontstaat er verbinding, maar ook verdieping**. Ze **ontdekken kwaliteiten en dromen van anderen** en ook dit kan zorgen voor **nieuwe ideeën en dromen** bij hunzelf. Tot slot zijn de jongeren ook bezig met het leren van **de Nederlandse taal, doordat zij bezig gaan met presenteren en/of interviewen**. Zo leren de jongeren op een creatieve manier gebruik te maken van misschien nog onbekende woorden.

Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek zijn er aanbevelingen geformuleerd, waarbij vooral benadrukt dient te worden dat de koppeling tussen film en LOB het beste ingezet kan worden in nauwe samenhang met een breder LOB programma en met betrokkenheid van het docententeam. Hoewel film in alle lagen van

de ISK ingezet kan worden, geven betrokkenen aan dat dit het beste past bij de jongeren die uitstromen naar het beroepsonderwijs, omdat hier opleidings- en beroepskeuze een belangrijke rol spelen. Deze aanbevelingen zijn geformuleerd op basis van evaluaties met filmdocenten, ISK-docenten en jongeren.

DO'S

- ✓ Samenhangend LOB-programma
- ✓ Betrokkenheid ISK docenten
- ✓ Haalbare en pragmatische vorm
- ✓ Heldere leerdoelen opstellen
- ✓ Motiverend en ruimdenkend te werk gaan
- ✓ In (kleine) groepen werken

DON'TS

- ✗ Zonder basiskennis aan de slag
- ✗ Verspreid programma (veel tijd tussen lessen)
- ✗ Werken zonder duidelijke vorm
- ✗ Zonder leerdoelen te werk gaan
- ✗ Jongeren beperken in hun ideeën
- ✗ Grote groepen of individualiteit

“Er wordt niet alleen ervaring opgedaan met film maken, maar ook met samenwerken, een rol pakken, aangesproken op sterke kanten, een stem geven aan je eigen verhaal enzovoort.”

- Docent ISK Groningen

Inspiratie

Er zijn verschillende manieren waarop je als docent film kan inzetten voor LOB. Film kan *receptief* worden ingezet, waarbij jongeren voorbeelden kijken en reflectie-opdrachten doen, of *actief*, waarbij jongeren zelf gaan maken, onderzoeken en op hun eigen proces reflecteren. Of een combinatie van beide. Hieronder delen we een aantal suggesties van best-practices die we in de afgelopen jaren tegenkwamen of ontwikkelden.

FILM WORKSHOP: Ithaka Filmt Docu

Common Frames ontwikkelde in samenwerking met vier scholen, na succes van de fictie film workshop, een driedaagse documentaire workshop die ingezet kan worden voor loopbaanoriëntatie. Bij deze documentaire workshop gaan jongeren aan de slag met het creëren van een 3-5 minuten durend audiovisueel product, waarbij scholen kunnen kiezen hoe ze een audiovisueel project willen vormgeven. Deze workshop is geschikt voor het uitstroom jaar van de ISK en kan worden aangepast aan verschillende niveaus. Het is met name geschikt voor jongeren die zich oriënteren op vervolgopleidingen of de arbeidsmarkt. De jongeren gaan aan de slag met het onderzoeken van een beroep en interviewen daarbij professionals of gaan onderzoeken bij vervolgopleidingen, en gaan hierbij leerlingen en leraren van de opleidingen interviewen.

- Workshop boeken via info@commonframes.nl
- Meer informatie over film workshops via commonframes.nl

“Het levert een bijdrage op inhoudelijk niveau, waar leerlingen hun verhaal kunnen vertellen en het levert ook een bijdrage aan vaardigheden en filmtechniek.”

- Docent Ithaka ISK, Utrecht

FILM KIJKEN: Na de ISK

Na de ISK is een videoserie gemaakt door MotivatieKompas, Common Frames en Carmel College in opdracht van LOWAN. In de video's vertellen jongeren over hun loopbaan na de ISK, het pad dat zij hebben bewandeld, welke uitdagingen zij tegenkwamen en de verschillende mogelijkheden na de ISK. De videoserie kan worden ingezet voor LOB op de ISK, omdat ze gezamenlijk een realistisch beeld geven van de toekomstmogelijkheden van de leerlingen. Er zijn ook lesbrieven beschikbaar om de video's optimaal in te zetten.

- Bekijk de video's via lowan.nl/vo/nieuws/na-de-isk-serie-video-over-loopbaan/
- Lesmateriaal LOB - lowan.nl/vo/lesmateriaal/videoserie-na-de-isk-lesmateriaal-lob/

FILM MAKEN IN DE KLAS: Lessen interviewen, video CV of reportage

Voor de ISK zijn er lessen beschikbaar waarmee je als docent zelf aan de slag kunt met film. Het maken van een video interview, een video CV of reportage kan je goed aan laten sluiten bij LOB-doelen. In het lespakket Ithaka Media Lab zijn verschillende losse lessen te vinden die je hiervoor kunt gebruiken. Ithaka Media Lab is een lespakket speciaal ontwikkeld voor docenten van Internationale Schakelklassen en is gratis op te vragen.

- Lespakket opvragen via info@commonframes.nl
- Online les Video CV via ithakamedialab.nl

FILM KIJKEN: Korte film poule en Movies that Matter

Film kan je inzetten als gespreksstarter om met de klas te praten over bijvoorbeeld talent of loopbaankeuzes. In de Korte Film Poule van het EYE Filmmuseum kan je veel films vinden die je in de klas kunt gebruiken. Het festival Movies that Matter organiseert speciale filmvertoningen voor de ISK, waarin ook goed een link te leggen is met LOB - zoals de film King Ridwan over een jongen die rapper wil worden. Common Frames werkt aan een speciaal overzicht voor films die geschikt zijn voor het nieuwkomersonderwijs. Deze zal bij LOWAN en op de sites van alle partners worden gepresenteerd medio 2025.

- Korte Film Poule - kortefilmpoule.eyefilm.nl
- Movies that Matter - moviesthatmatter.nl

FILMHUBS: Ondersteuning bij jouw filmeducatie vraag

Heb jij specifieke vragen over het inzetten van film in jouw onderwijs? Elke regio in Nederland heeft een filmhub die scholen ondersteunt om filmeducatie te bevorderen. De filmhubs kunnen kennis delen, jou koppelen aan een lokale filmdocent of op andere manieren meedenken over maatwerk.

- Vind jouw lokale filmhub - filmeducatie.nl

Colofon

Opgesteld door

Common Frames
commonframes.nl

Expertisepunt LOB
expertisepuntlob.nl

Lowan
www.lowan.nl

In samenwerking met

Da Vinci College ISK, Leiden
ISK Groningen
ISK Het Gooi, Laren/Naarden
Ithaka ISK, Utrecht

Mede mogelijk gemaakt door

Fonds voor cultuurparticipatie